

VERNIEUWDE TWEEDE FASE

EXAMENREGLEMENT

en

REGLEMENT
PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING

voor de cursus 2016-2017

afdeling 4 en 5 havo, 4,5 en 6 vwo

september 2016

HOOFDSTUK I: ALGEMENE BEPALINGEN

art. 1 Examenreglement en Programma van Toetsing en Afsluiting

- 1 Het bevoegd gezag stelt jaarlijks vóór 1 oktober een Programma van Toetsing en Afsluiting vast, dat betrekking heeft op het desbetreffende schooljaar.
- 2 Het examenreglement en het Programma van Toetsing en Afsluiting zijn vanaf 1 oktober te raadplegen op de website van de school.

art. 2 Inhoud van het Examenreglement

- 1 Het Examenreglement is vastgesteld conform het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Dit ligt ter inzage bij de secretaris van de examencommissie.
- 2 In alle gevallen, waarin het Reglement niet voorziet, beslist de rector, bestuurder.
- 3 In geval regels van deze regeling in tegenspraak zijn met het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o. prevaleert het Eindexamenbesluit.

art. 3 Toelating tot het eindexamen

- 1 Het bevoegd gezag stelt de leerlingen van de school in de gelegenheid ter afsluiting van de opleiding een eindexamen af te leggen.
- 2 Een kandidaat kan in enig tijdvak van het centraal examen slechts toegelaten worden voor dat vak of die vakken waarin hij het schoolexamen heeft afgerond.

art. 4 Afnemen eindexamen

- 1 De rector, bestuurder, bestuurder en de examinatoren nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen af.
- 2 De rector, bestuurder, bestuurder wijst de secretaris van het eindexamen aan.
- 3 De kandidaat wendt zich tot de secretaris van het eindexamen voor:
  - algemene informatie over het examen;
  - aanvragen vrijstelling;
  - verzoeken om herkansing schoolexamen;
  - verzoeken om herexamen schoolexamen;
  - verzoeken om herkansing centraal examen;
  - inzage in examenwerk;
  - verklaringen over een afgelegd examen;
  - verzoeken om afwijking van de wijze van examineren;
  - verzoeken om spreiding van het examen.

art. 5 Indeling eindexamen; profielwerkstuk

- 1 Het eindexamen kan voor ieder vak bestaan uit een schoolexamen, uit een centraal examen dan wel uit beide.
- 2 Het schoolexamen vwo/havo omvat mede een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk is een werkstuk, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel. Het profielwerkstuk mag individueel of in tweetallen gemaakt worden.
- 3 Het profielwerkstuk heeft betrekking op ten minste één vak. Dit vak of de vakken waarop het werkstuk betrekking heeft, maakt/maken onderdeel uit van het totale pakket of profiel van de leerling. Het profielwerkstuk hoeft dus niet per se op één of meer vakken uit het profieldeel betrekking te hebben. Wel moet altijd ten minste één groot vak betrokken zijn. (Een groot vak op havo heeft een omvang van minimaal 320 uur en vwo minimaal 440 uur).
- 4 De kandidaten krijgen een aparte "Handleiding voor het maken en beoordelen van een werkstuk in de bovenbouw van het Lorentz Casimir Lyceum, inclusief het profielwerkstuk". De beoordeling geschiedt op basis van het daar gepresenteerde model.

art. 6 Onregelmatigheden

- 1 Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het eindexamen dan wel ten aanzien van een aanspraak op vrijstelling aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is, of in gebreke is gebleven ten aanzien van het zich naar behoren voorbereiden op schoolexamentoetsen, kan de rector, bestuurder, bestuurder maatregelen nemen.
- 2 De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
  - a) het verlagen van het cijfer van een toets van het schoolexamen.
  - b) het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of het centraal examen;
  - c) het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen;
  - d) het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen;
  - e) het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de rector, bestuurder, bestuurder aan te wijzen onderdelen.Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.
- 3 Alvorens een beslissing ingevolge het tweede lid wordt genomen, hoort de rector, bestuurder, bestuurder de kandidaat. De rector, bestuurder, bestuurder deelt haar beslissing mede aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. In de schriftelijke mededeling wordt tevens gewezen op artikel 7. Het besluit wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de kandidaat en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.
- 4 Indien er sprake is van diefstal, verlies of fraude van onderdelen van het examendossier, zullen de betreffende onderdelen opnieuw moeten worden gemaakt.

art. 7 Commissie van Beroep Examenzaken

- 1 De kandidaat kan tegen een beslissing van de rector, bestuurder, bestuurder in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school ingestelde Commissie van Beroep Examenzaken. Deze commissie bestaat uit drie leden, te weten twee docenten die niet betrokken zijn bij het door de kandidaat ingestelde beroep en een onafhankelijke voorzitter. Het postadres van de commissie is het adres van de school. De voorzitter van de commissie bepaalt de werkwijze van de commissie.

Het beroep moet binnen drie dagen nadat de beslissing schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht, schriftelijk bij de Commissie van Beroep Examenzaken worden ingesteld. Een afschrift van het beroepsschrift dient te worden gezonden aan de rector, bestuurder, bestuurder. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken na ontvangst van het beroepsschrift, tenzij zij deze termijn gemotiveerd heeft verlengd met ten hoogste twee weken. Onderdeel van het onderzoek is het horen van de kandidaat, die zich kan laten bijstaan door een meerderjarige (bijvoorbeeld ouder of docent). De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in de laatste volzin van artikel 6.2. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de rector, bestuurder, bestuurder en aan de inspectie.
- 2 Indien een kandidaat in beroep gaat tegen een uitsluiting van het schoolexamen c.q. het centraal examen of een gedeelte daarvan dan is hij gerechtigd - hangende de uitspraak van de Commissie van Beroep Examenzaken - aan nog volgende zittingen van het schoolexamen of het centraal examen deel te nemen.
- 3 Nadat het schoolexamen is afgerond en de cijfers ervan zijn vastgesteld neemt de Commissie van Beroep Examenzaken geen beroepsschriften meer in behandeling.

art. 8 Bezwaar tegen gang van zaken

Een kandidaat die bezwaar wil maken tegen de gang van zaken bij enig onderdeel van het schoolexamen, kan zich binnen 3 werkdagen nadat het betreffende onderdeel is afgenomen, wenden tot de rector, bestuurder, bestuurder. Tegen de beslissing van de rector, bestuurder, bestuurder kan de kandidaat in beroep gaan bij de Commissie van Beroep Examenzaken (zie artikel 7).

HOOFDSTUK II: INHOUD VAN HET EINDEEXAMEN

art. 9 Examenprogramma

- 1 Het eindexamen vwo (**atheneum**) omvat:
  - a) de vakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel.
  - b) de vakken van het profieldeel.
  - c) één profielkeuzevak.
  - d) een keuzevak in de vrije ruimte.
  - e) het profielwerkstuk.
  - f) de rekentoets

- 2 Het eindexamen vwo (**gymnasium**) omvat:
  - a) de vakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel.
  - b) de vakken van het profieldeel.
  - c) één profielkeuzevak.
  - d) een keuzevak in de vrije ruimte.
  - e) het profielwerkstuk.
  - f) de rekentoets

Het eindexamen vwo (gymnasium) omvat in elk geval het vak Latijnse taal en literatuur of het vak Griekse taal en literatuur. Het kan beide vakken omvatten.

- 3 Het eindexamen **havo** omvat:
  - a) de vakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel.
  - b) de vakken van het profieldeel.
  - c) één profielkeuzevak.
  - d) een keuzevak in de vrije ruimte.
  - e) het profielwerkstuk.
  - f) de rekentoets

- 4 Vrijstellingen
In afwijking van art. 1a, 2a of 3a is de kandidaat die het eindexamen aflegt bij het eindexamen vrijgesteld van de vakken van het gemeenschappelijk deel voor welke hij werd vrijgesteld van het volgen van onderwijs op grond van art. 26e, eerste tot en met vijfde lid, van het Inrichtingsbesluit W.V.O.

art. 10 Keuze van eindexamenvakken

- 1 De kandidaten kiezen, met inachtneming van dit hoofdstuk, de vakken waarin zij examen willen afleggen. Voor leerlingen geldt deze keuze voor zover het bevoegd gezag hen in de gelegenheid heeft gesteld zich op het examen in die vakken voor te bereiden.
- 2 De kandidaten kunnen voor zover het bevoegd gezag hun dat toestaat, in meer vakken examen afleggen dan in de vakken die ten minste tezamen een eindexamen vormen.

HOOFDSTUK III: HET SCHOOLEXAMEN

art. 11 Inrichting schoolexamen

- 1 Het schoolexamen voor het vwo en havo bestaat uit een examendossier.
Het examendossier is het geheel van de onderdelen van het schoolexamen zoals gedocumenteerd in een door bevoegd gezag gekozen vorm. Het schoolexamen strekt zich uit over alle vakken, waarin de kandidaat eindexamen aflegt en wordt ingericht overeenkomstig hetgeen voor ieder vak afzonderlijk in het Programma van Toetsing en Afsluiting is aangegeven.
- 2 Het schoolexamen begint voor enkele vakken al in het vierde leerjaar en kan zich uitstrekken over leerjaar vijf; voor het vwo ook over leerjaar zes.
- 3 Voor het afnemen van schriftelijke onderdelen van het schoolexamen worden toetsweken georganiseerd.
- 4 De herkansingsregeling is opgenomen in het reglement behorend bij het Programma van Toetsing en Afsluiting.
- 5 Het schoolexamen wordt tenminste één week voor de aanvang van het centraal examen afgesloten. In een uitzonderlijk geval kan de rector, bestuurder, bestuurder een kandidaat toestemming verlenen het schoolexamen af te sluiten uiterlijk vier dagen voor de aanvang van het centraal examen.
- 6 Als een kandidaat het schoolexamen voor een of meer vakken van het centraal examen door buitengewone omstandigheden niet op tijd heeft afgerond, wordt hij uitsluitend voor die vakken verwezen naar het tweede en eventueel het derde tijdvak.
- 7 Het werken aan het profielwerkstuk start in het voorexamenjaar en wordt afgerond in het examenjaar.

art. 12 Beheer examendossier

De verantwoording voor het beheer van de verschillende onderdelen van het examendossier is als volgt geregeld:

De secretaris is verantwoordelijk voor het centraal beheer per leerling van een overzicht van de gevolgde vakken en de resultaten van de afgelegde schoolexamenonderdelen. Tevens is hij verantwoordelijk voor het beheer van de schriftelijke toetsen. De coördinator van de profielwerkstukken is gedelegeerd verantwoordelijk voor het beheer hiervan.

De decaan is gedelegeerd verantwoordelijk voor het beheer van het toekomstdossier.

De kunstmentor is gedelegeerd verantwoordelijk voor het beheer van het kunstdossier.

De docent Nederlands en een docent Moderne Vreemde Talen zijn gedelegeerd verantwoordelijk voor het beheer van het leesdossier, het leesvaardigheiddossier en het schrijfdossier van zijn vak.

art. 13 Mededeling cijfers schoolexamen

Voor de aanvang van het centraal examen maakt de rector, bestuurder, bestuurder aan de kandidaat bekend, voor zover van toepassing:

- welke cijfers hij heeft behaald voor het schoolexamen,
- de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld, en
- welk cijfer hij heeft behaald voor het profielwerkstuk.

art. 14 Verhinderings

- 1 Als een kandidaat ten gevolge van ziekte of door een andere vorm van overmacht niet in staat is aan een onderdeel van het schoolexamen deel te nemen, wordt hij later in de gelegenheid gesteld dit onderdeel in te halen. Dit inhaalwerk kan niet herkanst worden.
- 2 Zodra een kandidaat ten gevolge van ziekte of een andere vorm van overmacht niet in staat is aan een onderdeel van het schoolexamen deel te nemen, moet dit voor aanvang van het bedoelde onderdeel **telefonisch bij de receptie en per mail aan de secretaris van het examen** door de ouders gemeld worden, tenzij de betrokkene kan aantonen, dat er daartoe geen gelegenheid was.
- 3 Het eenmaal gemaakte schoolexamen behoudt zijn geldigheid. Een kandidaat dient voor de aanvang van een zitting zeer bijzondere familieomstandigheden (ernstige ziekte, overlijden), alsmede eigen ziekteverschijnselen te melden bij de secretaris. In overleg met de rector, bestuurder, bestuurder moet van tevoren duidelijk vastgesteld worden of de kandidaat in dat geval in staat is aan het onderdeel van het schoolexamen deel te nemen.
- 4 Indien de kandidaat door ziekte of een andere vorm van overmacht niet in staat geacht wordt het schoolexamen af te ronden op een wijze die in dit Reglement is voorgeschreven voor de aanvang van het centraal examen, bestaat de mogelijkheid van het Reglement af te wijken; een besluit dienaangaande wordt genomen door de rector, bestuurder, bestuurder.

- 5 Een kandidaat, die in gebreke blijft aan de in 14.2 genoemde verplichtingen te voldoen, wordt geacht zich aan het schoolexamen te hebben onttrokken. Op deze kandidaat zijn de in art. 6 bepaalde maatregelen van toepassing.
- 6 In bijzondere gevallen kan zowel tot individueel als collectief uitstel van onderdelen van het schoolexamen besloten worden.
- 7 Het in art. 14.6 genoemde besluit wordt genomen door de rector, bestuurder, bestuurder.

HOOFDSTUK IV: REGELING VAN HET CENTRAAL EXAMEN

art. 15 Tijdvakken en afneming centraal examen

- 1 Het centraal examen wordt afgenomen in het laatste leerjaar.
- 2 Het centraal examen kent drie tijdvakken: het eerste, het tweede en het derde tijdvak.

art. 16 Gang van zaken tijdens het centraal examen

- 1 De centrale examens vinden plaats in de school. Alle leerlingen dienen bij een examen uiterlijk 15 minuten voor aanvang van dit examen aanwezig te zijn.
- 2 Voor de zitting wordt gecontroleerd of elke kandidaat aanwezig is.
- 3 Tijdens een toets van het centraal examen worden aan de kandidaten geen mededelingen van welke aard ook, aangaande de opgaven gedaan. Ook niet als in de opgaven een fout geconstateerd wordt.
- 4 De rector, bestuurder draagt er zorg voor dat er voldoende toezichthouders aanwezig zijn. Buitenstaanders worden niet tot de examenzaal toegelaten.
- 5 Het werk wordt gemaakt op papier, gewaarmerkt en verstrekt door de school. De school verstrekt eveneens gewaarmerkt kladpapier. Kandidaten mogen geen papier meenemen naar de examenzaal.
- 6 Het werk mag niet met potlood worden gemaakt. Dit is niet van toepassing op tekeningen of grafieken.
- 7 De kandidaat vermeldt voor de aanvang van het examen zijn examenummer en zijn naam op alle in te leveren papieren.
- 8 Tassen, jassen, mobiele telefoons/smartphones dienen buiten de examenruimte te worden achtergelaten.
- 9 Voor het centraal examen ontvangt de kandidaat een overzicht van de bij de examens toegestane hulpmiddelen of de zaken die elke kandidaat bij een bepaald examen bij zich dient te hebben. Evt. met toestemming te gebruiken boeken, logaritmetafels tabellen, interestafels en elektronische rekenapparatuur met bijbehorende etuis worden voor aanvang van de zitting gecontroleerd. Het meenemen van andere dan toegestane boeken, tabellen en andere hulpmiddelen is verboden.
- 10 Tijdens het uitdelen van de opgaven en de zitting dient er volkomen rust in de examenzaal te heersen.
- 11 Een kandidaat die te laat komt, mag uiterlijk tot een half uur na het begin van de zitting tot de examenzaal worden toegelaten. Hij levert zijn werk in op het tijdstip dat voor de andere kandidaten geldt.

- 12 Kandidaten die meer dan een half uur na de aanvang van de zitting aankomen, mogen niet meer deelnemen aan deze zitting. Bij een geldige reden, ter beoordeling van de rector, bestuurder, kunnen zij voor dit vak verwezen worden naar het tweede tijdvak. Op de overige zittingen van het eerste tijdvak dienen zij wel te verschijnen.
- 13 Zonder toestemming van een toezichthouder mag een kandidaat zich gedurende het examen niet verwijderen uit de examenzaal.
- 14 Een kandidaat die tijdens een zitting onwel wordt, kan onder begeleiding de examenzaal verlaten. In overleg met de kandidaat beoordeelt de rector, bestuurder of de kandidaat na enige tijd het werk kan hervatten.
Indien de kandidaat het werk niet kan hervatten, kan de inspecteur zo mogelijk mede op grond van een medische verklaring beslissen, dat het voor een deel gemaakte werk ongeldig is. De kandidaat mag, indien de inspecteur het werk ongeldig verklaart, in het tweede tijdvak opnieuw aan de desbetreffende zitting deelnemen.
- 15 De kandidaat is verantwoordelijk voor het inleveren van zijn gehele werk bij een van de toezichthouders. De kandidaat levert zijn werk in bij een toezichthouder. Deze controleert het werk op naam en nummer, waarna hij de kandidaat toestaat het examenlokaal te verlaten.
- 16 De kandidaten mogen niet binnen twee uur na de aanvang van de examen zitting vertrekken.
- 17 De examenopgaven mogen niet voor het beëindigen van de reguliere zitting buiten de examenzaal gebracht worden. Deze regel geldt ook voor uitwerk- of kladpapier. De opgaven en het uitwerk- en kladpapier mogen na afloop van de zitting door de kandidaten worden opgehaald op een vooraf bekend gemaakte plaats.
- 18 Een kwartier voor het einde van de zitting geeft een daartoe aangewezen toezichthouder dit tijdstip aan. Tijdens het laatste kwartier van de zitting mogen geen kandidaten meer vertrekken.

art. 17 Vaststelling cijfer centraal examen

- 1 De examinerator en de tweede corrector, bestuurder stellen in onderling overleg de score voor het centraal examen vast.
- 2 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg de score voor het centraal examen vast. Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een onafhankelijke corrector, bestuurder aanwijzen. De beoordeling van deze corrector, bestuurder komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.
- 3 Op een door het ministerie vastgestelde datum krijgt de school van het CEVO de omzettingstabellen van de score naar het cijfer.

art. 18 Verhinderung centraal examen

- 1 Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van de rector, bestuurder, is verhinderd bij een of meer toetsen in het eerste tijdvak aanwezig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal examen te voltooien.
- 2 Indien een kandidaat in het tweede tijdvak eveneens verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van de staatsexamencommissie zijn eindexamen te voltooien.
- 3 De kandidaat meldt zich zo spoedig mogelijk, door tussenkomst van de rector, bestuurder, aan bij de voorzitter van de desbetreffende staatsexamencommissie. In dat geval deelt de rector, bestuurder aan de commissie mede welke cijfers de kandidaat voor het schoolexamen en het eventueel reeds afgelegde gedeelte van het centraal examen heeft behaald, alsmede, wanneer zich dat voordoet:
  - a) dat ten behoeve van de gehandicapte kandidaat op grond van artikel 24, eerste lid, toestemming is verleend dat hij het centraal examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan zijn mogelijkheden.

- b) dat ten behoeve van de kandidaat op grond van artikel 24, tweede lid, toestemming is verleend dat met betrekking tot het vak Nederlandse taal en literatuur dan wel tot het vak Nederlandse taal of tot enig vak, waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is, wordt afgeweken van de voorschriften gegeven bij of krachtens dit besluit;
- 4 Na afloop van het derde tijdvak deelt de staatsexamencommissie het resultaat mede aan de rector, bestuurder.

HOOFDSTUK V: UITSLAG, HEREXAMEN, DIPLOMERING

art. 19 Eindcijfer eindexamen

- 1 Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks van 1 tot en met 10.
- 2 De rector, bestuurder bepaalt het eindcijfer voor een vak op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. Indien de uitkomst van dit gemiddelde niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
- 3 Indien in een vak alleen een schoolexamen is gehouden is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer. Het schoolexamen cijfer wordt in twee stappen afgerond naar een geheel getal. (Het behaalde gemiddelde wordt eerst op één cijfer achter de komma afgerond. Vervolgens wordt dat afgeronde cijfer op een heel getal afgerond, het eindcijfer.)

art. 20 Vaststelling uitslag

De rector, bestuurder en de secretaris van het eindexamen stellen de uitslag vast met inachtneming van artikel 19.

Indien het nodig is om de kandidaat te laten slagen, betrekken de rector, bestuurder en de secretaris van het eindexamen een of meer eindcijfers van de vakken niet bij de bepaling van de definitieve uitslag. De overgebleven vakken dienen een eindexamen te vormen. Een kandidaat kan aldus niet zakken op een extra vak.

art. 21 Uitslag

- 1 De kandidaat, die eindexamen havo of vwo heeft afgelegd is geslaagd als:
- het rekenkundig gemiddelde van de bij het centraal examen behaalde cijfers is ten minste 5,5 (5,48 bijvoorbeeld is te weinig).
  - alle eindcijfers 6 of hoger zijn, of:
  - er 1 x 5 is behaald en voor de overige vakken een 6 of hoger, of:
  - er 1 x 4 of 2 x 5, of 1 x 5 en 1 x 4 is behaald en voor de overige vakken een 6 of hoger, waarbij het gemiddelde tenminste 6.0 is.
  - er voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde (én voor de vwo kandidaat ook de rekentoets) niet meer dan één 5 is gehaald. (2x5 of bijv. 1x4 betekent automatisch een herexamen)
  - de havo kandidaat moet de rekentoets gemaakt hebben.
- Daarnaast moeten CKV en LO zijn beoordeeld als “voldoende” of “goed”. Cijfers voor maatschappijleer, het profielwerkstuk en -op het vwo- ANW maken deel uit van het combinatie-cijfer.
- 2 Voor het berekenen van het combinatiecijfer worden de op de cijferlijst vermelde afgeronde cijfers (bestaande uit gehele getallen) gemiddeld. Vervolgens wordt het gemiddelde weer afgerond op het nabij liggende gehele getal: 5,5 wordt dus een 6 en 5,45 een 5.
- 3 De kandidaat die niet voldoet aan de voorwaarden, genoemd in lid 1 en 2 van dit artikel is afgewezen, behoudens de mogelijkheid tot herexamen, zoals bedoeld in artikel 22.
- 4 Zodra de uitslag is vastgesteld, maakt de rector, bestuurder deze tezamen met de eindcijfers schriftelijk aan iedere kandidaat bekend.

art. 22 Herexamen centraal examen

- 1 Elke kandidaat mag na de eerste uitslagbepaling voor één vak deelnemen aan het centraal examen, voor zover dat mogelijk is, in een volgend tijdvak van hetzelfde examenjaar. Het betreffende vak moet betrokken zijn geweest bij het vaststellen van de eerste uitslag.
- 2 De kandidaat stelt de rector, bestuurder vóór een door de rector, bestuurder te bepalen dag en tijdstip in kennis van gebruikmaking van het in het eerste lid bedoelde recht.
- 3 Door het aanvragen van een herexamen wordt de uitslag een voorlopige.

- 4 Behaalt de kandidaat een hoger cijfer dan voor de eerste uitslagbepaling, dan geldt dat hogere cijfer. Behaalt de kandidaat bij dit herexamen een lager resultaat, dan geldt het eerder behaalde hogere cijfer.
- 5 Na afloop van het herexamen wordt de uitslag definitief vastgesteld in overeenstemming met artikel 20 en wordt deze schriftelijk aan de kandidaat bekendgemaakt.

art. 23 Diploma en cijferlijst

- 1 De rector, bestuurder reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd een lijst uit waarop zijn vermeld de cijfers voor het schoolexamen, de cijfers voor het centraal examen, de vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk en de beoordeling van de vakken Culturele en Kunstzinnige Vorming en Lichamelijke Opvoeding, de eindcijfers voor de examenvakken, alsmede de uitslag van het eindexamen.
- 2 De rector, bestuurder reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit. Duplicaten van diploma's worden niet verstrekt.
- 3 Indien een kandidaat in meer vakken examen heeft afgelegd dan in de vakken die tenminste tezamen een eindexamen vormen, worden de eindcijfers van de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, op de cijferlijst vermeld, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.

HOOFDSTUK VI: OVERIGE BEPALINGEN

art. 24 Afwijking wijze van examineren

- 1 Indien een kandidaat van mening is dat hij door een lichamelijke of geestelijke handicap niet in staat is geheel of gedeeltelijk op een normale wijze aan het examen deel te nemen, kunnen zijn ouders (of bij meerderjarigheid de kandidaat zelf) bij de secretaris van de examencommissie een schriftelijk verzoek indienen om het examen aan te passen aan de mogelijkheden van de kandidaat. Dit verzoek dient te worden ondersteund door een verklaring van een medisch specialist. De secretaris van de examencommissie bepaalt daarna de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.
- 2 Het bevoegd gezag kan toestaan dat ten aanzien van een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is, met betrekking tot het vak Nederlandse taal, of tot enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is, wordt afgeweken van de voorschriften gegeven bij of krachtens dit besluit.
Voor zover wordt afgeweken van de voorschriften wordt deze afwijking medegedeeld aan de inspectie. De afwijking kan voor het centraal examen slechts bestaan uit een verlenging van de duur van de toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten en het verlenen van toestemming tot het gebruik van een verklarend woordenboek der Nederlandse taal.

art. 25 Bewaren examenwerk

- a Schoolexamen
  - 1 De secretaris dient de schriftelijke toetsen van de kandidaten te bewaren tot 1 oktober van het daaropvolgende schooljaar. Na deze termijn wordt het gemaakte werk vernietigd.
- b Centraal examen
  - 1 Het werk van het centraal examen der kandidaten wordt gedurende tenminste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard door de secretaris van het eindexamen, ter inzage voor belanghebbenden.
  - 2 Een door de rector, bestuurder en de secretaris van het eindexamen ondertekend exemplaar van de lijst, bedoeld in artikel 56 van het Besluit, wordt gedurende tenminste zes maanden na de vaststelling van de uitslag in het archief van de school bewaard.
- c Inzien examenwerk
  - 1 Het schriftelijk werk van het schoolexamen en het centraal examen kan met toestemming van de secretaris van de examencommissie door belanghebbenden worden ingezien.
  - 2 Toestemming wordt verleend indien:
    - a de kandidaat door ziekte afwezig was bij de bespreking van het gemaakte werk;
    - b een van de ouders/verzorgers inzage wil hebben in het gemaakte werk en
    - c indien naar het oordeel van de secretaris een gewichtige reden aanwezig is om nogmaals het gemaakte werk te mogen inzien.
  - 3 Het inzien vindt plaats op school onder toezicht en gedurende een bepaalde tijd.
  - 4 Het examenwerk mag niet worden gekopieerd.

art. 26 Spreiding eindexamen

- 1 Het bevoegd gezag kan, na overleg met de inspectie, toestaan dat ten aanzien van een kandidaat die in het laatste leerjaar langdurig ziek is en ten aanzien van een kandidaat die lange tijd ten gevolge van een bijzondere, van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest het onderwijs in alle betrokken eindexamenvakken gedurende het laatste leerjaar te volgen, het eindexamen gespreid over twee opeenvolgende schooljaren wordt afgelegd. Bij de beslissing om gespreid examen toe te staan wordt vastgelegd in welk jaar de kandidaat voor welk vak examen aflegt. Voor elk vak mag maar in een van beide jaren examen worden afgelegd.
- 2 Het bevoegd gezag geeft zijn in het eerste lid bedoelde toestemming uiterlijk voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen. In bijzondere gevallen kan het bevoegd gezag afwijken van de eerste volzin ten behoeve van een kandidaat die nog niet in alle betrokken eindexamenvakken centraal examen heeft afgelegd.
- 3 Artikel 22, eerste tot en met vijfde lid, is ten aanzien van de kandidaat van toepassing in het eerste en in het tweede schooljaar van het gespreid eindexamen, met dien verstande dat het in dat artikel bedoelde recht in het eerste schooljaar ontstaat nadat de eindcijfers van de vakken waarvoor in het eerste schooljaar het eindexamen is afgesloten, voor de eerste maal zijn vastgesteld.
- 4 De vaststelling van de uitslag geschiedt overeenkomstig artikel 20.

REGLEMENT

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (SCHOOLEXAMEN)

HOOFDSTUK I: ALGEMENE BEPALINGEN

- art. 1** Dit Programma van Toetsing en Afsluiting vormt een onverbreekelijk geheel met het examenreglement. In dit Programma van Toetsing en Afsluiting zijn aanvullende regelingen met betrekking tot het schoolexamen en de vakspecifieke regels vermeld.
- art. 2** Het schoolexamen vindt plaats onder de bepalingen van het examenreglement.
- art. 3** Het schoolexamen voor het vwo en havo bestaat uit een examendossier. Het examendossier is het geheel van de onderdelen van het schoolexamen zoals gedocumenteerd in een door het bevoegd gezag gekozen vorm.

HOOFDSTUK II: TOETSPERIODEN

- art. 4** Op 1 september 2014 is het schoolexamen gestart voor de leerlingen van 6 vwo.
Op 1 september 2015 is het schoolexamen voor de leerlingen van 5 havo en 5 vwo gestart.
Op 1 september 2016 begint het schoolexamen voor leerlingen van 4 havo en 4 vwo.
- art. 5** Toetsing in de vorm van praktische opdrachten vindt gespreid plaats. Schriftelijke en mondelinge toetsen voornamelijk in toetsweken.
- art. 6** In 2015-2016 zijn er vier toetsperioden voor 5 vwo en drie voor 4 havo en 4 vwo
1. oktober (niet voor 4 havo en 4 vwo)
  2. december
  3. maart
  4. juni
- 5 havo en 6 vwo hebben drie toetsperioden en het CE.
Deze toetsperioden vinden plaats :
1. oktober
  2. december
  3. maart

HOOFDSTUK III: REGELS OMTRENT DE VAKKEN EN ONDERDELEN VAN HET SCHOOLEXAMEN

- art. 7** Het schoolexamen kan bestaan uit:
- a toetsen met open en gesloten vragen
  - b praktische opdrachten
  - c het handelingsdeel
  - d het profielwerkstuk

- art. 8** Per onderdeel worden onderstaande punten opgenomen in de vakspecifieke regels:
- a toetsen met open en gesloten vragen
    - aantal toetsen
    - inhoud per toets (verwijzing naar literatuur of naar eindtermen examenprogramma)
    - tijdsduur van de toets
    - toetsmomenten
    - gewicht in schoolexamenresultaat
  - b praktische opdrachten
    - aantal
    - inhoud per praktische opdracht
    - werkperiode
    - uiterste inleverdatum
    - gewicht in schoolexamenresultaat
  - c handelingsdeel
    - aantal opdrachten
    - inhoud per onderdeel van het handelingsdeel (eindtermen en vakoverstijgende vaardigheden)
    - werkperiode
    - uiterste inleverdatum
    - voorwaarde voor deelname
    - gewicht in schoolexamenresultaat
  - d profielwerkstuk
    - combinatiemogelijkheden
    - werkperiode
    - uiterste inleverdatum
    - beoordelingscriteria en resultaatbepaling
    - aantal studielasturen
- art. 9** Vanaf 1 oktober van elk schooljaar wordt een Programma van Toetsing en Afsluiting gepubliceerd op de website van de school, waarin voor elk vak staat vermeld welke vakonderdelen in dat schooljaar zullen worden getoetst.
- art. 10** De verantwoordelijkheid voor de vaststelling van opgaven, beoordelingsmodellen en cijfers voor het schoolexamen ligt bij de examinatoren.
- art. 11** Het schoolexamen in een vak bestaat uit het afnemen van meerdere toetsen, met dien verstande dat de laatste toets uiterlijk 2 weken voor de aanvang van de centrale examens wordt afgenomen. De toetsen in een vak beslaan tezamen de stof waarover het schoolexamen zich ingevolge het eindexamenprogramma uitstrekt. In het schoolexamen mogen geen onderdelen worden getoetst die niet in het examenprogramma zijn aangegeven.
- art. 12** De leerstof die bij een schoolexamen wordt getoetst, moet minstens één week voor de dag waarop de toets wordt afgenomen, zijn behandeld.
- art. 13** Van iedere beoordeling die bij het bepalen van het eindoordeel over een kandidaat meetelt, stelt de examinator de kandidaat zo spoedig mogelijk in kennis.
- art. 14** Schriftelijke toetsen havo en vwo
- 1 De examinator stelt de opgaven voor de schriftelijke toetsen vast na overleg met een vakcollega die in gelijkwaardig onderwijs les geeft.
  - 2 De norm voor een schriftelijk toets wordt vastgesteld door de examinator na overleg met de in 15.1 genoemde collega of bij diens ontstentenis met een door de rector, bestuurder na overleg met de examinator aan te wijzen collega.
  - 3 De opgaven worden uiterlijk 5 dagen voor de desbetreffende toets vermenigvuldigd bij het secretariaat ingeleverd.
  - 4 De surveillant noteert op een daarvoor bestemd formulier de absentes alsmede het tijdstip van vertrek en eventuele verdere bijzondere gebeurtenissen tijdens de toets en plaatst op dit formulier zijn handtekening.
  - 5 De kandidaat is verantwoordelijk voor de inlevering van het door hem gemaakte werk. Hij kan het aantal bladen van het werk doen controleren door de surveillant, die in dat geval voor akkoord parafeert op het werk.

- 6 Binnen 10 werkdagen wordt het werk nagekeken en worden de cijfers bekendgemaakt door de examiner. De termijn van 10 dagen gaat in op de dag, waarop de werkstukken aan de examiner worden overhandigd.
In de lesweek volgend op de bekendmaking van de cijfers geeft de examiner in een van zijn lessen de dan aanwezige kandidaten hun werk ter inzage. In deze les bespreekt hij de voorgelegde opgaven.
Leerlingen die met een geldige reden afwezig zijn, worden in overleg met de secretaris in de gelegenheid gesteld het werk onder toezicht van de examiner in te zien.
- 7 Opgaven, normen, behaalde cijfers en het gemaakte werk worden zo spoedig mogelijk bij de secretaris ingeleverd.
- 8 Tijdens het laatste kwartier van een schriftelijke toets mogen kandidaten het lokaal niet verlaten.
- 9 Tijdens de afname van de toets moeten jassen, tassen en mobiele telefoons/smartphones buiten het lokaal worden achtergelaten.

art. 15

Mondelinge toetsen havo en vwo

- 1 De mondelinge toetsen worden afgenomen door de examiner.
- 2 De rector, bestuurder wijst in individuele gevallen op verzoek een bijzitter aan. Deze is deskundig in hetzelfde of een verwant vak. Het verzoek voor een bijzitter kan gedaan worden door de examiner en/of de kandidaat.
- 3 De examiner (event. bijzitter) maakt een protocol van iedere toets en levert dat bij de secretaris in. De examiner (plus de eventuele bijzitter) tekent de protocollen voor akkoord.
- 4 Indien de examiner en/of de kandidaat dit wensen, kan het mondelinge examen worden opgenomen met een recorder.
- 5 Het cijfer van een mondelinge toets wordt vastgesteld door de examiner. In voorkomende gevallen na overleg met de bijzitter.
- 6 Het toegekende cijfer wordt zo spoedig mogelijk aan de kandidaten bekendgemaakt en bij de secretaris ingeleverd.
- 7 Bij de beoordeling van de mondelinge toets kan rekening gehouden worden met tevoren ingeleverde werkstukken, een en ander in overeenstemming met de stofomschrijving uit art. 10.

art. 16

Praktische opdrachten havo en vwo

- 1 De praktische opdrachten worden gegeven door en uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de examiner.
- 2 De rector, bestuurder wijst in individuele gevallen op verzoek een bijzitter aan. Deze is deskundig in hetzelfde of een verwant vak. Het verzoek voor een bijzitter kan gedaan worden door de examiner en/of de kandidaat.
- 3 Het cijfer van een praktische opdracht wordt vastgesteld door de examiner. In voorkomende gevallen na overleg met de bijzitter.
- 4 De in het Examenprogramma - zoals genoemd in art. 10 van het Besluit - verplicht gestelde of mogelijk gemaakte praktische opdracht mag gecombineerd worden met een mondelinge of een schriftelijke toets.
- 5 Het toegekende cijfer wordt zo spoedig mogelijk aan de kandidaten bekend gemaakt en bij de secretaris ingeleverd.
- 6 Bij de beoordeling van de praktische toets kan rekening gehouden worden met tevoren ingeleverde werkstukken, een en ander in overeenstemming met de stofomschrijving uit art. 10.

art. 17

Mededeling cijfers

- 1 De cijfers van de onderdelen van het schoolexamen worden door de examiner, of de secretaris, aan de kandidaat bekendgemaakt in overeenstemming met het in 15.6, 16.5 en 17.5 bepaalde.
- 2 De secretaris verschaft aan de kandidaten minimaal 3 maal per jaar een cijferoverzicht.
- 3 Bij de laatste rapportering worden bovendien de eindcijfers van het schoolexamen medegedeeld.
- 4 De in 18.2 en 18.3 vermelde rapporteringen geschieden schriftelijk. De kandidaten hebben 2 x 24 uur de gelegenheid om te reageren op eventuele fouten in de rapportage.
- 5 De laatste rapportering geschiedt uiterlijk een week voor de aanvang van het Centraal Examen.

HOOFDSTUK IV: CIJFERBEPALING

art. 18

Cijfer schoolexamen

- 1 De examiner dukt zjn eindoordeel over kennis, inzicht en van een kandidaat in elk vak uit ineen cijfer voor het schoolexamen. Daarbij gebruikt hij een schaal van cijfers lopende van 1 tot en met 10 met de daarbij tussenliggende cijfers met één decimaal. In deze schaal van cijfers komt aan de gehele cijfers 1 tot en met 10 de volgende betekenis toe:

1 = zeer slecht	6 = voldoende
2 = slecht	7 = ruim voldoende
3 = zeer onvoldoende	8 = goed
4 = onvoldoende	9 = zeer goed
5 = bijna voldoende	10 = uitmuntend
- 2 Indien in een vak tevens centraal examen wordt afgelegd, worden de in het eerste lid genoemde cijfers gebruikt met de daartussen liggende cijfers met 1 decimaal.
- 3 In afwijking van het eerste lid, worden het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming en het vak Lichamelijke Opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel, beoordeeld met "voldoende" of "goed". Deze beoordeling gaat uit van de mogelijkheden van de leerling en geschiedt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van de desbetreffende vakken, zoals blijktend uit het examendossier.
- 4 Voor toetsen of opdrachten uit het handelingsdeel kan worden volstaan met aftekening indien de opdracht "naar behoren" is afgerond.
- 5 Cijfers voor maatschappijleer, het profiel werkstuk (en op het vwo ANW) maken deel uit van het combinatiecijfer. Voor het berekenen van het combinatiecijfer worden de op de cijferlijst vermelde afgeronde cijfers (bestaande uit gehele getallen) gemiddeld. Vervolgens wordt het gemiddelde weer afgerond op het nabij liggende gehele getal: 5,5 wordt dus een 6 en 5,45 een 5.

art. 19 Voor toetsen van het schoolexamen die in 4 en 5 atheneum en in 4 havo worden afgenomen geldt dat het resultaat tevens als cijfer voor de rapporten meetelt.

art. 20 Indien een kandidaat van mening is dat een beoordeling van een onderdeel van het schoolexamen onjuist is, mag hij binnen 5 werkdagen aan de secretaris van het eindexamen verzoeken het betreffende onderdeel aan een 2e corrector, bestuurder ter beoordeling voor te leggen. De examinerator is verplicht het verzoek van de kandidaat ten uitvoer te brengen. De examinerator deelt de kandidaat vooraf mee, wie ter beoordeling van het geschil als 2e corrector, bestuurder wordt aangezocht. Zowel de examinerator als de kandidaat schikken zich in het oordeel van de 2e corrector, bestuurder, waarna het definitieve cijfer voor het betreffende deel van het schoolexamen wordt vastgesteld.

HOOFDSTUK V: HERKANSING EN HEREXAMEN

art. 21 Herkansing toetsen schoolexamen havo en vwo

- 1 Iedere kandidaat heeft het recht om delen van het schoolexamen te herkansen, mits binnen de gestelde termijn aangevraagd. De herkansbaarheid van toetsen en praktische opdrachten is vastgelegd in het PTA. Kandidaten die buiten hun schuld een toets missen, moeten deze toets alsnog maken. Dit inhaalwerk kan niet herkanst worden.
- 2 In bijzondere gevallen kan het bevoegd gezag het aantal malen dat opnieuw dan wel alsnog aan een of meer toetsen van het schoolexamen mag worden deelgenomen, vaststellen op een hoger aantal.
- 3 Een kandidaat krijgt in het begin van de bovenbouw in totaal 5 herkansingen.
  - Deze 5 herkansingen kunnen worden ingezet voor de schoolexamens die herkansbaar zijn en voor het profielwerkstuk.
  - Een herkansing voor het profielwerkstuk *moet* worden ingezet indien het profielwerkstuk te laat is ingeleverd of wordt beoordeeld met een cijfer lager dan 3,5.
  - Een herkansing voor het profielwerkstuk *mag* worden ingezet indien de kandidaat het cijfer van het profielwerkstuk (hoger of gelijk aan 3,5) wil verbeteren.
  - Elk (herkansbaar) schoolexamen mag slechts eenmaal herkanst worden. De kandidaat mag per toetsperiode maximaal twee schoolexamens herkansen.
  - Er zijn aparte herkansingsperiodes.
  - Als kandidaten één week voor de eindrapportvergadering voor het vak CKV onvoldoende staan (bijvoorbeeld vanwege niet ingeleverde verslagen) dan kost reparatie een herkansing.
- 4 Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij de eerder afgelegde toets van het schoolexamen geldt als definitief cijfer voor die toets.
- 5 Bij afwezigheid bij een aangevraagde herkansing vervalt de mogelijkheid om dit specifieke werk te herkansen. De afwezigheid moet vooraf aangekondigd worden bij de secretaris van het eindexamen. Indien dit niet gebeurt, vervalt ook het recht op één van de nog resterende herkansingsmogelijkheden.
- 6 De kandidaten die aan een herkansing als bedoeld in lid 1 van dit artikel wensen deel te nemen, moeten zich daarvoor schriftelijk aanmelden bij de secretaris van het eindexamen vóór een nader te bepalen datum en tijd.

art. 22

Herexamen schoolexamen havo en vwo

- 1 Onverminderd artikel 22, eerste lid, kan de kandidaat die bevorderd is met een eindcijfer lager dan 6 voor een afgesloten schoolexamen vak een herexamen doen voor dat vak. In het laatste examenjaar kan de leerling die een vak met alleen een schoolexamen afsluit met een eindcijfer lager dan 6, een herexamen doen.
- 2 De herexamens worden afgenomen in september van het eerstvolgende schooljaar of voor de aanvang van het centrale examen.
- 3 De kandidaten die aan een herexamen als bedoeld in lid 1 van dit artikel wensen deel te nemen, moeten zich daarvoor schriftelijk aanmelden bij de secretaris van het eindexamen vóór een nader te bepalen datum.
- 4 Het cijfer van het herexamen wordt als volgt bepaald:
Het cijfer behaald bij het herexamen wordt in de berekening voor het eindcijfer voor het vak meegerekend voor die onderdelen die bij het herexamen zijn betrokken. De cijfers van die toetsen van het eerder afgelegde schoolexamen die betrekking hadden op niet tot het herexamen behorende onderdelen van het herexamen van het examenprogramma blijven van kracht in de weging waarmee het eindcijfer wordt bepaald.
- 5 Het hoogste van de cijfers behaald bij het herexamen in een vak en bij het eerder afgelegde schoolexamen in dat vak geldt als eindcijfer voor het vak.

september 2016
examen/examenreglement